

УДК 339.187.62

С. К. Амелін,
аспірант, Державна науково-навчальна установа Науково-дослідний фінансовий
інститут "Академія фінансового управління" Міністерства фінансів України

АНАЛІЗ ІСНУЮЧОЇ СТРУКТУРИ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ ЗА ГАЛУЗЯМИ ЕКОНОМІКИ

У статті розкрито окремі питання проблематики сучасних економічних відносин фінансового лізингу в контексті необхідності забезпечення інноваційного розвитку економіки. Розглянуто існуючу структуру лізингового ринку за галузями економіки та видами економічної діяльності. Запропоновано модель вдосконалення структури ринку фінансового лізингу за видами економічної діяльності.

The article deals with some issues of contemporary problems of economic relations in the context of leasing the need for innovative economic development. We consider the existing structure leasing market by sectors and economic activities. A scheme to improve the market structure of financial leasing, by economic activity.

Ключові слова: лізинг, фінансовий лізинг, сутність лізингу, лізингові відносини, ринок лізингу, функції лізингу, ознаки фінансового лізингу.

Key words: leasing, financial leasing, leasing essence, leasing relations, the leasing market, the functions of leasing, financial leasing signs.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Актуальність обраної теми аналізу відносин фінансового лізингу, що склалися в Україні, пояснюється тим, що в сучасних умовах, коли ринкова економіка в країні вже сформована та потребує розвитку і модернізації, саме лізинг є тим фінансовим інструментом, який дозволяє розв'язати протиріччя у відносинах інвестування, які полягають у дорожнечі та важкій доступності інвестиційних ресурсів.

Ефективно функціонуюча система фінансового лізингу є ознакою високого рівня розбудови економіки, її потужної інфраструктури, активної інвестиційної діяльності, розвитку як малого та середнього, так і великого бізнесу.

Дослідження фінансового лізингу пов'язане з необхідністю інвестиційного та інноваційного поступу економіки України і з визначенням його пріоритетних напрямів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Зазначимо, що проблематика фінансового лізингу за часів незалежності України була предметом досліджень багатьох вітчизняних учених. Зокрема, нею займалися О.І. Амоша, В.Г. Андрійчук, П.Ю. Беленький, Є.І. Бойко, Н.М. Внукова, В.П. Галушко, Г.М. Германчук, О.Ф. Гриценко, С.В. Дідур, М.Я. Дем'яненко, С.М. Кваша, М.І. Кісіль, М.А. Козоріз, В.П. Кочеткова, М.Г. Лабас, О.Г. Лу-

б'яницький, В.І. Міщенко, А.О. Ольховіков, Я.О. Побурко, А.І. Прилуцький, Н.Г. Слав'янська, Н.В. Стукало, В.П. Трач, В.О. Точилін, О.М. Тимченко, Г.О. Холодний та інші.

Однак, до сьогодні на науковому і практичному рівнях не повною мірою досліджено проблематику створення оптимальної галузевої структури лізингових операцій, яка була б спрямована на формування інноваційного розвитку економіки України.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даної статті є проведення аналізу існуючої структури операцій фінансового лізингу в Україні та визначення можливих напрямів її вдосконалення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Словосполучення "фінансовий лізинг" є перекладом англійського financial leasing, що також може буде перекладено як "довгострокова оренда".

На думку А.В. Довбуша, переваги фінансового лізингу над іншими способами фінансування оновлення активів у розвинутих країнах світу базуються на певних засадах. По-перше, це ефект податкового коректора ("податкового щита"). Проте податкова система України є досить запутаною, перенасиченою різноманітними видами податків навіть після прийняття податкового кодексу, не орієнтованою на інноваційний та інвестиційний розвиток країни. Отже, ефект "податкового щита" діє не завжди. По-друге, у багатьох роз-

Таблиця 1. Динаміка та структура інвестицій в основний капітал за галузями економіки у 2008–2010 рр. [4]

Галузь	Рік, млн грн.			Зміна, %	
	2008	2009	2010	2009/2008	2010/2009
Транспорт	32558,4	28570,2	29084,5	87,8	101,8
Сільське господарство	16890,1	10498,5	12230,8	62,2	116,5
Послуги	19130,7	15778,4	15872,6	82,5	100,6
Металургія	24488,0	19763,7	17115,4	80,7	86,6
Машинобудування	12244,0	9881,9	8557,7	80,7	86,6
Легка промисловість	2448,8	1976,4	1711,5	80,7	86,6
Добувна промисловість	16767,1	15644,8	15613,5	93,3	99,8
Будівництво	12469,1	6041,6	4966,2	48,5	82,2
Хімічна промисловість	14692,8	11858,2	10269,2	80,7	86,6
Харчова промисловість	7632,3	9750,2	7531,7	127,7	77,2
Інші	73759,8	42360,8	48138,8	57,4	113,6
Разом	233081	172124,6	171091,9	73,8	99,4

винутих країнах існують податкові пільги на інвестиції в технічне переозброєння виробництва, у тому числі для лізингових компаній. В Україні ж законодавство про оподаткування прибутку підприємств не передбачає таких пільг. По-третє, з фінансової точки зору фінансовий лізинг буде привабливішим лише в тому разі, якщо норма прибутку на вкладений капітал у одержувача лізингу буде не нижчою за вартість залученого капіталу. Реальна ж норма прибутку багатьох підприємств в Україні є значно нижчою за вартість залучення позичкового капіталу [1].

Як вказує О. Грищенко, сьогодні лізингові операції розглядаються як новий вид фінансування. Цьому сприяють загальні тенденції економічного розвитку та інші вигоди лізингу. До них, зокрема, належать:

- зменшений обсяг ліквідних засобів у зв'язку з труднощами, що постійно виникають на грошовому ринку;

- підвищення конкуренції, що потребує оптимізації інвестицій, які надають можливість суттєво розширити ринок збуту за рахунок залучення до господарського обороту малих і середніх фірм;

- переваги фінансового лізингу перед традиційними формами кредитування;

- підтримка розвитку лізингових операцій з боку державних органів влади і фінансових ділових осередків у цілому, що стимулює зрос-

Таблиця 2. Структура інвестицій в основний капітал за галузями економіки у 2008–2010 рр. [5]

Галузь	Питома вага, %			Зміна, %	
	2008	2009	2010	2009	2010
Транспорт	13,97	16,60	17,00	2,63	0,40
Сільське господарство	7,25	6,10	7,15	-1,15	1,05
Послуги	8,21	9,17	9,28	0,96	0,11
Металургія	10,51	11,48	10,00	0,98	-1,48
Машинобудування	5,25	5,74	5,00	0,49	-0,74
Легка промисловість	1,05	1,15	1,00	0,10	-0,15
Добувна промисловість	7,19	9,09	9,13	1,90	0,04
Будівництво	5,35	3,51	2,90	-1,84	-0,61
Хімічна промисловість	6,30	6,89	6,00	0,59	-0,89
Харчова промисловість	3,27	5,66	4,40	2,39	-1,26
Інші	31,65	24,61	28,14	-7,04	3,53
Разом	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

тання інвестиційної діяльності;

- створення стабільної основи для здійснення розрахунків підприємствами певних секторів економіки, що надає балансові переваги та страхові вигоди.

Досвід іноземних країн показує, що лізингова діяльність, по суті, є пільговою галуззю інвестиційної діяльності [2].

Переваги лізингу як форми інвестування влучно визначає В. Коваль [3]:

- процедура оформлення

- лізингової угоди є простішою, ніж кредиту;

- відсутня необхідність пошуку застави.

Предметом застави виступає об'єкт лізингу;

- відсутня необхідність у стовідсотковій оплаті об'єкта лізингу одразу;

- перевищення величини лізингових платежів над купівельною ціною обладнання є необтяжливим для лізингоодержувача, тому що вони сплачуються протягом усього терміну дії лізингової угоди, а графік сплати є індивідуальним;

- фінансування здійснюється протягом усього строку використання активу. При покупці активу з використанням позичкових коштів строк погашення позички є меншим за строк його експлуатації;

- умови лізингових контрактів можуть бути досить гнучкими;

- лізинг сприяє підвищенню мобільності інвестиційного та фінансового планування;

- тимчасово вільні фінансові ресурси лізингоодержувача можна використати на інші цілі, тим самим розширивши виробничі потужності;

- об'єкт лізингу не піддається інфляційному впливу та не може бути предметом податкової застави.

Зазначимо, що лізинг як форма інвестування вже багато років використовується в економіці України. Однак, на нашу думку, його інвестиційний потенціал не використовується в повній мірі. Крім того, на рівні держави не реалізовується можливість спрямовувати за рахунок лізингу інвестиційні потоки в пріоритетні для вітчизняної економіки види економічної діяльності, здатні підвищити конкурентоспроможність України на світовому ринку.

Порівняємо за видами економічної діяльності обсяги та структуру інвестицій в основний капітал підприємств та операцій фінансового лізингу.

Наведені в табл. 1, табл. 2 та проілюстровані на рис. 1 дані свідчать про те, що за досліджуваний період їх структура, незважаючи на значне зниження через фінансову кризу загального обсягу інвестування, є досить стабільною. Винятком є лише галузь будівництва, питома вага якої скоротилася з 5,35% до 2,9% від інвестицій в основний капітал. Одночасно значно, на 3%, зросла частка транспортної галузі.

У табл. 3. розглянуто динаміку та структуру операцій фінансового лізингу (за даними Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України).

Наведені дані свідчать про значну відмінність у структурах інвестиційних операцій та операцій фінансового лізингу.

При загальному скороченні обсягів лізингових операцій у 2010 році в порівнянні з 2008 більш як удвічі стабільною лишається значна, до 59%, питома вага транспортної галузі в загальному обсязі лізингових операцій. Така ситуація є досить характерною для у світовій практиці, адже лізинг автотранспорту є найбільш динамічною сферою розповсюдження лізингу. До того ж слід відзначити дворазове збільшення вкладень у сільське господарство, які навіть в абсолютному вираженні практично сягнули докризового рівня.

На рис. 3 порівнюються загальний обсяг інвестицій в основний капітал і обсяг лізингових операцій.

Отже, лізингові операції становлять украй незначну частку в загальному інвестиційному процесі: від 3,31% у 2008 році до 2,03% у 2010 році. Таким чином, ми можемо говорити про різноспрямовані тенденції в розвитку фінансового лізингу в Україні. З одного боку, станом на 2010 рік, зафіксовано певні позитивні зрушення:

— кількість укладених договорів фінансового лізингу збільшилася на 2088 (69,4%) порівняно з попереднім роком і сягнула 5095 договорів;

— кількість укладених договорів фінансового лізингу за IV квартал 2010 року збільшилася майже втричі — на 1385 (339,62%) порівняно з аналогічним періодом минулого року і становила 1963 договори;

— вартість чинних договорів фінансового лізингу на

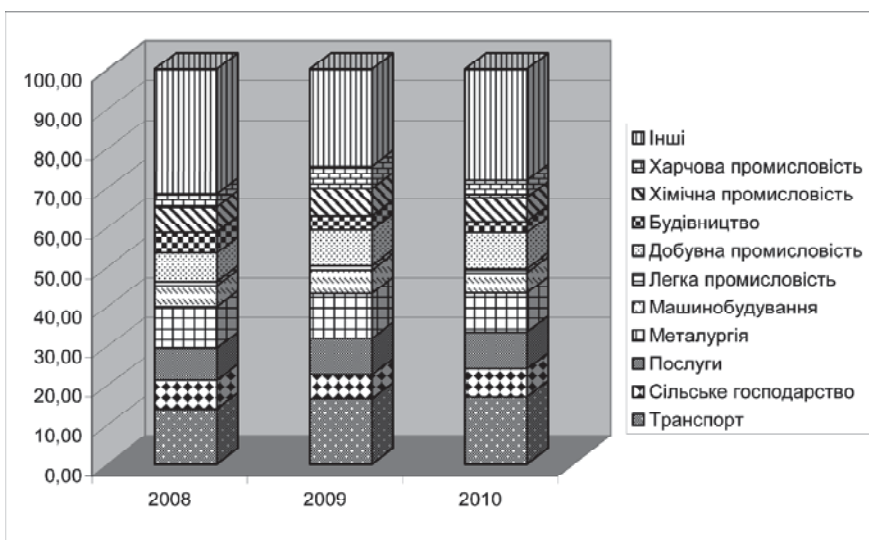

Рис. 1. Структура інвестицій в основний капітал за галузями економіки у 2008–2010 рр.

кінець 2010 року збільшилася на 3,3 млрд грн. порівняно з кінцем 2009 року і дорівнювала 30,5 млрд грн.;

— середня вартість чинної угоди на кінець 2010 року зменшилася на 0,091 млн грн. (5,5%) і становила приблизно 1,56 млн грн. [7].

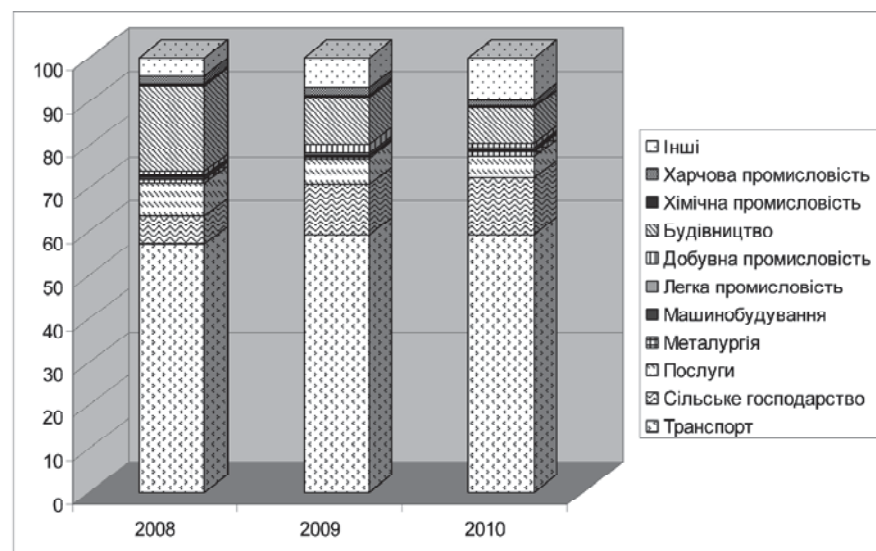
Але, з другого боку, загальний обсяг лізингових угод лишається незначним, тому вони не здатні впливати на інвестиційний розвиток економіки. Крім того, викликає занепокоєння структурна схема операцій фінансового лізингу: серед договорів фінансового лізингу у 2010 році, як і раніше, переважають угоди в галузі транспорту (59,36%), сільського господарства (12,99%), будівництва (8,26%) та у сфері послуг (4,97%). При цьому питома вага лізингових операцій в інноваційному секторі все ще зовсім невелика. Про це наочно свідчить структура операцій фінансового лізингу за видами устаткування, наведена в річному звіті Українського об'єднання лізингодавців (рис. 4).

Порівняємо ці дані зі структурою лізингових операцій за видами активів у Європі (рис. 5).

При порівнянні зі структурою лізингових опе-

Таблиця 3. Обсяги та структура лізингових операцій за галузями економіки у 2008–2010 рр. [6]

Галузь	Рік, млн грн.			Питома вага, %		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Транспорт	4413,7	1312,8	2064,1	57,1	59,2	59,3
Сільське господарство	502,4	257,2	452,5	6,5	11,6	13
Послуги	579,7	133,1	174,0	7,5	6	5
Металургія	61,8	8,9	38,3	0,8	0,4	1,1
Машинобудування	46,4	6,7	17,4	0,6	0,3	0,5
Легка промисловість	30,9	11,1	10,4	0,4	0,5	0,3
Добувна промисловість	77,3	44,4	38,3	1	2	1,1
Будівництво	1522,8	241,7	288,9	19,7	10,9	8,3
Хімічна промисловість	23,2	11,1	10,4	0,3	0,5	0,3
Харчова промисловість	154,6	39,9	45,2	2	1,8	1,3
Інші	316,9	150,8	341,1	4,1	6,8	9,8
Разом	7729,70	2217,50	3480,7	100	100	100

Рис. 2. Динаміка обсягів лізингових операцій за галузями економіки у 2008–2010 рр.

рацій в ЄС привертає увагу дисбаланс окремих структурних елементів. Так, якщо питома вага транспортних засобів у цілому відповідає європейському рівню, то лізингові операції у сфері будівництва та сільського господарства у країнах ЄС у декілька разів менш вагомі, ніж в Україні. Зазначимо, що коли питома вага лізингу в будівництві пояснюється високою ризикованістю даної галузі для інвестування в цілому в посткризовий період і може бути орієнтиром для України, то значна питома вага операцій фінансового лізингу з сільськогосподарською технікою є об'єктивно зумовленою в українських умовах. Адже вітчизняне сільське господарство потребує негайного технічного оновлення переоснащення. В Україні сільське господарство, на відміну від

їйного розвитку економіки, який є на сьогодні життєво необхідним для країни.

У табл. 4 представлено структуру ринку фінансового лізингу в Україні та ЄС-25 за видами економічної діяльності.

Підбиваючи підсумок проведеному аналізу, можна говорити про те, що структура лізингових операцій в Україні не відповідає ані структурі інвестиційної діяльності, ані структурі лізингових операцій за видами обладнання в країнах ЄС-25, ані структурі ринку фінансового лізингу за видами економічної діяльності в ЄС-25, що загалом дозволяє говорити про недосконалість структури ринку фінансового лізингу в Україні.

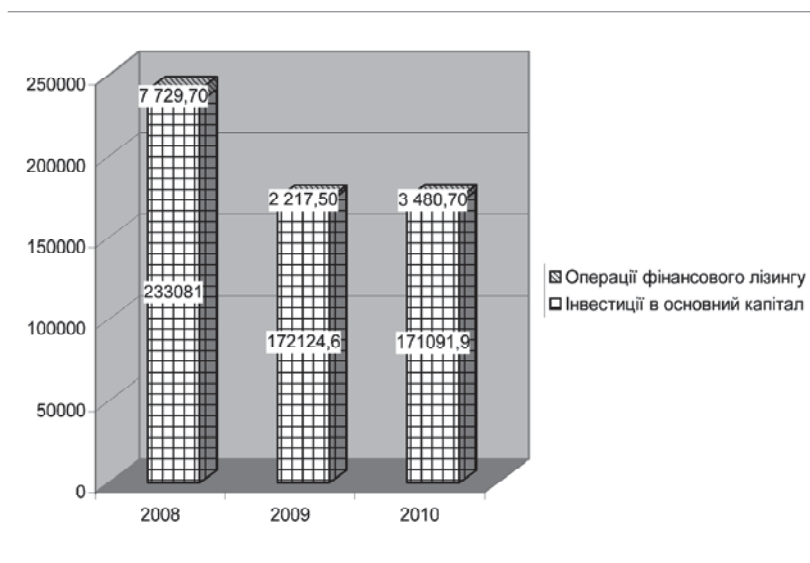
На жаль, досвід ЄС-25 щодо ринку операцій фінансового лізингу не може бути повною мірою прийнятним для України, оскільки Україна потребує повного оновлення обладнання в більшості галузей, та структурної перебудови економіки.

У подальшому, на наше переконання, структура лізингового ринку мусить бути орієнтована саме на вимогу структурної перебудови та модернізації економіки України. Це потребує розробки економіко-математичної моделі оптимальної структури економічної системи.

Критерієм формування структури економіки може бути вимога максимізації валового внутрішнього продукту:

$$ВВП \rightarrow \max \quad (1)$$

У табл. 5 проведемо розрахунок питокої ваги обсягу випуску по кожному виду економічної діяльності в загальному обсязі, та питої ваги валової доданої вартості (ВДВ) за ви-

Рис. 3. Співвідношення операцій фінансового лізингу і загального обсягу інвестицій в основний капітал у 2008–2010 рр.

дами діяльності по періодам в обсязі ВВП.

Для розрахунку використано формули:

$$p_{\text{Вип}} = X_{i,\text{вип}} / \sum \text{вип}_i \quad (2)$$

де $p_{\text{Вип}}$ — питома вага випуску по i -му виду економічної діяльності за t -й період;

$X_{i,\text{вип}}$ — випуск по i -му виду економічної діяльності за t -й період;

$\sum \text{вип}$ — загальний обсяг випуску по всім видам діяльності за період.

$$p_{\text{ВДВ}} = X_{i,\text{ВДВ}} / \text{ВВП} \quad (3),$$

де $p_{\text{ВДВ}}$ — питома вага ВДВ по i -му виду економічної діяльності за t -й період;

$X_{i,\text{ВДВ}}$ — ВДВ по i -му виду економічної діяльності за t -й період;

ВВП — валовий внутрішній продукт.

Для того, щоб нівелювати вплив часових змін, зокрема вплив фінансової кризи, скористаємося надалі середніми значеннями показників за період.

Із метою досягнення мети максимізації ВВП, слід прагнути виконання цільової умови:

$$p_{\text{ВДВ}} \text{сер } i \text{ макс ранг} \rightarrow \text{макс}$$

$$p_{\text{Чсер}} \text{сер } i \text{ макс ранг} \rightarrow \text{макс}$$

$$p_{\text{ВДВ}} \text{сер } i \text{ мін ранг} \rightarrow \text{мін}$$

$$p_{\text{Чсер}} \text{сер } i \text{ мін ранг} \rightarrow \text{мін}$$

Отже, необхідно прагнути, підвищення питоми ваги видів економічної діяльності до що одночасно мають максимальну питому вагу доданої

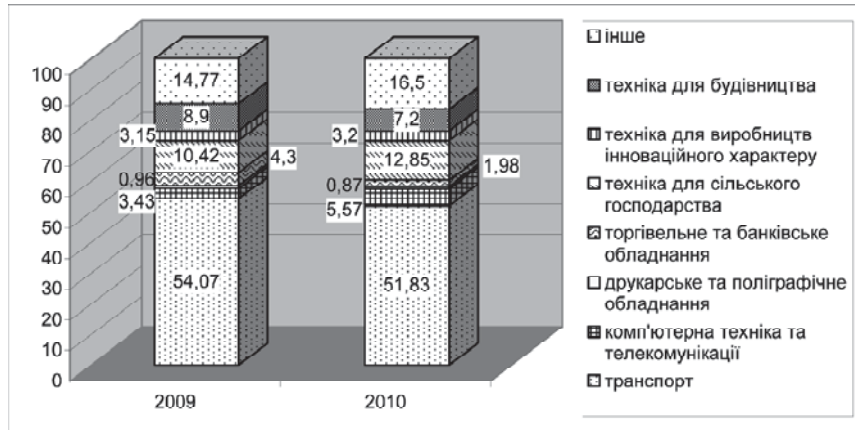

Рис. 4. Структура операцій фінансового лізингу за видами устаткування у 2009–2010 рр.

вартості в структурі ВВП та мають максимальну питому вагу ВДВ в обсязі виробництва за період, з одночасною мінімізацією видів економічної діяльності з мінімальним рівнем ВДВ у загальній структурі ВВП та в обсязі виробництва.

У подальших розрахунках приймаємо, що відсоток доданої вартості в загальному випуску по кожному виду економічної діяльності є константою ($p_{\text{Чсер } i} = \text{const}$), та не залежить від використання лізингових інструментів.

Оскільки метою моделювання є визначення оптимальної структури виробництва за видами галузевої діяльності, то за константою також приймається сумарне виробництва ($\sum \text{вип}_i = \text{const}$).

Також, виходячи з інтересів моделювання, розраховуємо ВВП спрощено — як суму ВДВ за 10 видами діяльності, що розглядаються.

Отже, при модулюванні приймаємо що:

$$\text{ВВП} = \text{ВДВ } 1 + \text{ВДВ } 2 + \dots + \text{ВДВ } 10 \quad (4);$$

$$\text{ВДВ}_i = \text{Вип}_i * p_{\text{Чсер } i} \quad (5);$$

$$\text{Вип}_i = p_{\text{Вип}} * \sum \text{вип}_i \quad (6);$$

як обмеження моделі вво-

димемо:

$$p_{\text{Чсер } 1} = 0,427$$

$$p_{\text{Чсер } 2} = 0,474$$

$$p_{\text{Чсер } 3} = 0,221$$

$$p_{\text{Чсер } 4} = 0,391$$

$$p_{\text{Чсер } 5} = 0,339$$

$$p_{\text{Чсер } 6} = 0,561$$

$$p_{\text{Чсер } 7} = 0,542$$

$$p_{\text{Чсер } 8} = 0,72$$

$$p_{\text{Чсер } 9} = 0,619$$

$$p_{\text{Чсер } 10} = 0,611$$

$$0 \leq p_{\text{Вип}} \leq 1$$

Наступною системою обмежень є припустимі межі значення $p_{\text{Вип}}$. У випадку не встановлення цього обмеження, результатом моделі буде максимізація $p_{\text{Вип}}$, якому відповідає максимальне значення $p_{\text{Чсер}}$, причому всі інші

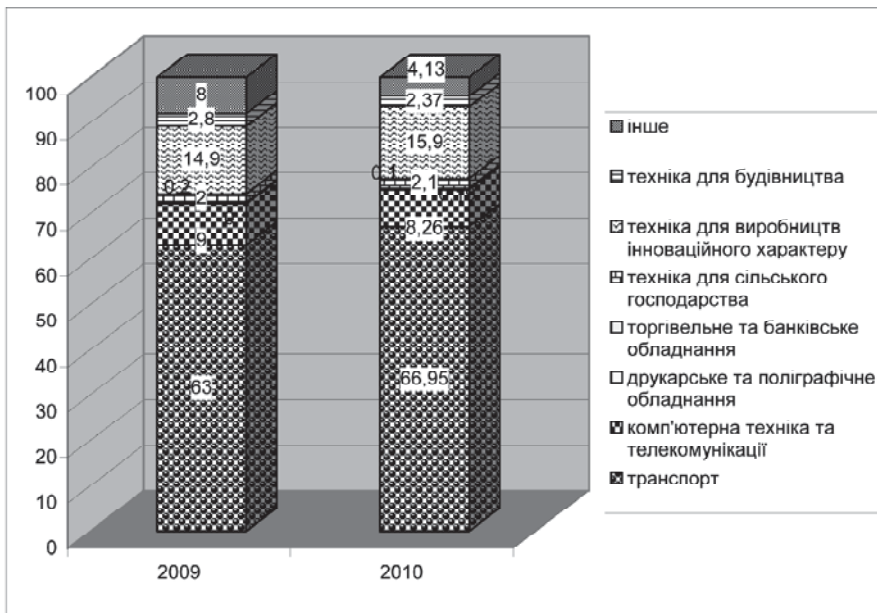

Рис. 5. Динаміка зміни структури лізингових операцій за видами активів у Європі у 2009–2010 рр. [8]

Таблиця 4. Структура ринку фінансового лізингу в Україні та ЄС-25 за видами економічної діяльності у 2010 р., %

	фактична структура, Україна	фактична структура, ЄС-25
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	12,85	2,1
Добувна промисловість	1,1	0,9
Переробна промисловість	7,9	1,2
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	2,1	0,4
Будівництво	8,3	3,9
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	9,1	2,1
Діяльність транспорту та зв'язку	51	66
Освіта	1,4	0,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,1	7,2
Інші види економічної діяльності	1,98	15,8

Таблиця 5. Середні значення показників за період 2002—2009 рр.*

	середня питома вага в обсязі доходів рВип сер і	середня питома вага в ВВП рВДВ сер і	середня питома вага доданої вартості в обсязі виробництва рΨсер
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	9,0	9,0	42,7
Добувна промисловість	4,0	4,4	47,4
Переробна промисловість	35,9	18,5	22,1
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	4,1	3,7	39,1
Будівництво	4,6	3,6	33,9
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	9,7	12,7	56,1
Діяльність транспорту та зв'язку	8,7	11,0	54,2
Освіта	2,9	4,8	72,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,3	3,3	61,9
Інші види економічної діяльності	19,1	20,1	61,1

*Розраховано автором на основі даних Держкомстату.

рвипі будуть дорівнювати 0, що є, вочевидь, неприйнятним.

Пропонується як межі рВипі використати відповідні значення для економіки України та середні значення для економіки ЄС-25 за відповідний період 2002—2009 рр.

Звідси, система обмежень рвипі матиме наступний вигляд:

Таблиця 6. Середні значення питомої ваги випуску продукції та послуг по видам економічної діяльності в Україні та ЄС-25 за період 2002—2009 рр.

	рВип сер і Україна	рВип сер і Україна ЄС 25
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	9	2
Добувна промисловість	4	1,1
Переробна промисловість	35,9	18,5
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	4,1	4,4
Будівництво	4,6	7,6
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	9,7	13,9
Діяльність транспорту та зв'язку	8,7	18,9
Освіта	2,9	6,8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,3	6,7
Інші види економічної діяльності	18,8	20,1

$9\% \leq \text{рВип } 1 \leq 9$ (обмеження встановлене на максимальному рівні, незважаючи на низький відсоток доданої вартості, у зв'язку з особливою роллю сільського господарства в економіці України, через що приймається за необхідне збереження його частки на незмінному рівні)

$9\% \leq \text{рВип } 1 \leq 9\%$

$1,1\% \leq \text{рВип } 2 \leq 4\%$

$18,5\% \leq \text{рВип } 3 \leq 35,9\%$

$4,1\% \leq \text{рВип } 4 \leq 4,4\%$

$4,6\% \leq \text{рВип } 5 \leq 7,6\%$

$9,7\% \leq \text{рВип } 6 \leq 13,9\%$

$8,7\% \leq \text{рВип } 7 \leq 18,9\%$

$2,9\% \leq \text{рВип } 8 \leq 6,8\%$

$2,3\% \leq \text{рВип } 9 \leq 6,7\%$

$18,8\% \leq \text{рВип } 10 \leq 20,1\%$

Метою моделювання, отже, є визначення рВип і на рівні, що забезпечує виконання умови (1).

Отриману систему лінійних рівнянь розв'язуємо з використанням функції MS Excel "пошук рішення".

Оптимальні значення пропорцій виробництва продукції та послуг за видами економічної діяльності представлено, у порівнянні з існуючим в

Україні становищем, наведено в табл. 7.

Отримані результати дозволяють, з огляду на оптимальну структуру економіки за видами економічної діяльності, запропонувати відповідну структуру ринку фінансового лізингу за видами економічної діяльності.

Проведене моделювання дозволяє говорити про доцільність наступних системних змін у структурі ринку фінансового лізингу:

— питома вага лізингових операцій у сфері сільського господарства має бути скорочена до 9%;

— питома вага добувної промисловості є оптимальною та складає 1,1%;

— питома вага переробної промисловості має зрости на 10,6%, до 18,5%;

— виробництво та розподілення електроенергії, газу та води має бути збільшене до 4,1%, на 2%;

— питома вага будів-

ництва має бути скорочена на 3,7%, до 4,6%;

— торгівля та побутові послуги мають бути збільшені до 13,9%, на 4,8%;

— питома вага транспортної діяльності значно не відповідає ролі галузі в формуванні загального ВВП та має бути скорочена на 35,8%;

— питома вага освіти має збільшитися до рівня 5,4%;

— охорона здоров'я має зайняти 4,6% ринку;

— на інші види економічної діяльності, серед яких інжинірингові, фінансові, туристичні, консалтингові та ін. види послуг, має приходиться до 18,12% ринку фінансового лізингу, проти 1,98% на даний час.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Світова практика здійснення лізингових операцій доводить, що в умовах економічної кризи, подібної до тієї, що склалася в Україні, коли практично зупинилося фінансування оновлення основних засобів у зв'язку з недостатністю у підприємств прибутку і значним згортанням виробництва, цей метод фінансування є доцільним і може сприяти збереженню ліквідності більшості підприємств України.

Неодмінною умовою підвищення ефективності лізингових операцій на макроекономічному рівні є збільшення їх обсягів з метою активізації інвестиційної діяльності, а також підтримка структурних змін, спрямованих на зростання питомих ваги фінансування оновлення устаткування інноваційного характеру.

Запропонована структура ринку фінансового лізингу сприятиме вирішенню завдання структурної перебудови економіки України, підвищенню її конкурентного та інноваційного потенціалу.

Література:

1. Довбуш А.В. Фінансовий лізинг в сільському господарстві як інструмент фінансового забезпечення [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Aprer/2008_4_1/48.pdf.

2. Грищенко О. Фінансовий лізинг: історія, сучасність та перспективи розвитку / О. Грищенко / Юстиніан. — 2006. — № 3. — С. 61—68.

Таблиця 7. Існуюча та оптимальна структура виробництва в Україні за напрямками економічної діяльності отримана за критерієм максимізації ВВП

	рВип сер і Україна	рВип сер і рекомендоване значення
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	9	9
Добувна промисловість	4	1,1
Переробна промисловість	35,9	18,5
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	4,1	4,1
Будівництво	4,6	4,6
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	9,7	13,9
Діяльність транспорту та зв'язку	8,7	15,2
Освіта	2,9	6,8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,3	6,7
Інші види економічної діяльності	18,8	20,1

Таблиця 8. Рекомендації щодо структурних змін ринку фінансового лізингу за видами економічної діяльності в Україні

	фактична структура	рекомендована структура	рекомендована зміна
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	12,85	9,0	-3,85
Добувна промисловість	1,1	1,1	0
Переробна промисловість	7,9	18,5	10,6
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	2,1	4,1	2
Будівництво	8,3	4,6	-3,7
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	9,1	13,9	4,8
Діяльність транспорту та зв'язку	51	15,2	-35,8
Освіта	1,4	6,8	5,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,1	6,7	4,6
Інші види економічної діяльності	1,98	20,1	18,12

3. Коваль В. Лізинг як фінансовий інструмент розвитку підприємств АПК // Економічний аналіз. — 2010. — Вип. 7. — С. 83.

4. Інвестиції в основний капітал / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

5. Інвестиції в основний капітал / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

6. Огляд ринків фінансових послуг та підсумки діяльності небанківських фінансових установ, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Держфінпослуг, за 2010 рік / Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/742.html>.

7. Підсумки діяльності лізингодавців за 2010 рік / Українське об'єднання лізингодавців. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.leasing.org.ua/ua/bulletin/>.

8. Динаміка структури лізингових операцій за видами активів у ЄС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.leaseurope.org/pages/statistic/leaseurope%202011%20European%20leasing%20Market.pdf>

Стаття надійшла до редакції 01.08.2011 р.